

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 136g/2017

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din
articolul 88 alin. (1) și (2) din Codul civil
(instituirea administrării fiduciare)

CHIȘINĂU
7 noiembrie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dnei Ana Florean, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 17 octombrie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 7 noiembrie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a art. 88 alin.(1) teza întâi „*Instanța de judecată care examinează cererea privind dizolvarea persoanei juridice poate pune bunurile acesteia, la cerere, sub administrare fiduciară.*” și alin. (2) din Codul civil, ridicată de avocatul Sorin Tighinean, în dosarul nr. 2rc-277/17, aflat pe rolul Curții de Apel Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 17 octombrie 2017 de către completul de judecată din cadrul Curții de Apel Chișinău (Maria Guzun, Iurie Cotruță și Natalia Simciuc), în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 13 iunie 2017, Ștefan Tanurcov a înaintat o acțiune în judecată împotriva SRL „Ritlabs” și administratorului acesteia, Maxim Masiutin, prin care a solicitat dizolvarea și lichidarea SRL „Ritlabs”. În același timp, Ștefan Tanurcov a solicitat asigurarea acțiunii prin punerea bunurilor companiei sub administrare fiduciară, în conformitate cu art. 88 alin. (1) din Codul civil.

4. La 26 iunie 2017, judecătorul a emis o încheiere prin care a dispus asigurarea acțiunii, desemnând în acest sens administratorul fiduciar și aplicând măsurile corelative administrării fiduciare.

5. La 7 iulie 2017, administratorul companiei, Maxim Masiutin, a contestat în ordine de recurs încheierea primei instanțe la Curtea de Apel Chișinău.

6. În cadrul procedurii de recurs, reprezentantul recurentului a înaintat un demers cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 88 alin.(1)

teza întâi și alin. (2) din Codul civil, care vizează instituirea administrării fiduciare și măsurile ce urmează a fi aplicate de către instanță.

7. Prin încheierea din 5 octombrie 2017, instanța de recurs a admis demersul și a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării în adresa Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr. 78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 9

Principiile fundamentale privind proprietatea

„(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

[...]

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

[...]

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„[...]

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 126

Economia

„[...]

(2) Statul trebuie să asigure:

[...]

b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;

[...]"

Articolul 127 Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

[...]"

9. Prevederile relevante ale Codului civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 (M.O., 2002, nr. 82-86, art. 661) sunt următoarele:

Articolul 88 Administrarea fiduciară

„(1) **Instanța de judecată care examinează cererea privind dizolvarea persoanei juridice poate pune bunurile acesteia, la cerere, sub administrare fiduciară.** În încheiere se specifică data instituirii administrării fiduciare. Instanța desemnează unul sau mai mulți administratori fiduciar și determină limitele împuternicirilor și remunerația lor.

(2) **Dacă instanța de judecată nu dispune altfel, organele persoanei juridice nu pot emite decizii fără acordul prealabil al administratorului fiduciar, iar persoanele cu drept de reprezentare a persoanei juridice nu pot încheia acte juridice fără participarea acestuia.**

(3) Instanța de judecată poate modifica sau anula în orice moment încheierea sa de instituire a administrării fiduciare. Aceasta încetează în momentul în care hotărârea judecătorească cu privire la dizolvare rămâne definitivă.

(4) Administratorul fiduciar notifică organul care a efectuat înregistrarea de stat a persoanei juridice despre încheierea judecătorească și comunică despre sine informațiile care se cer de la un administrator.

(5) Actul juridic încheiat de persoana juridică până la înregistrarea administrării fiduciare, fără a ține cont de limitarea impusă prin administrare fiduciară, este valabil dacă cealaltă parte nu știa și nici nu trebuia să știe despre instituirea administrării fiduciare.”

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (republicat în M.O., 2013, nr. 130-134, art. 415) sunt următoarele:

Articolul 174 Temeiurile asigurării acțiunii

„(1) La cererea participanților la proces, judecătorul sau instanța dispune în aceeași zi aplicarea sau neaplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii. Asigurarea se admite în orice fază a procesului până la etapa în care hotărârea judecătorească devine definitivă, **în cazul**

în care neaplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii ar face imposibilă executarea hotărârii judecătorești.

[...]"

Articolul 175 Măsurile de asigurare a acțiunii

„(1) În vederea asigurării acțiunii, judecătorul sau instanța este în drept:

- a) să pună sechestru pe bunurile sau pe sumele de bani ale pârâtului, inclusiv pe cele care se află la alte persoane;
- b) să interzică pârâtului săvârșirea unor anumite acte;
- c) să interzică altor persoane săvârșirea unor anumite acte în privința obiectului în litigiu, inclusiv transmiterea de bunuri către pârât sau îndeplinirea unor alte obligații față de el;
- d) să suspende vânzarea bunurilor sechestrate în cazul intentării unei acțiuni de ridicare a sechestrului de pe ele (radierea din actul de inventar);
- e) să suspende urmărirea, întemeiată pe un document executoriu, contestat de către debitor pe cale judiciară.

(2) Judecătorul sau instanța dispune, la cererea participanților la proces, aplicarea și a altor măsuri de asigurare a acțiunii care să corespundă scopurilor specificate la art.174. Pot fi admise concomitent mai multe măsuri de asigurare a acțiunii dacă valoarea bunurilor sechestrate nu depășește valoarea acțiunii.

(3) În cazul încălcării interdicțiilor specificate la alin.(1) lit. b) și c), vinovaților se aplică o amendă de la 10 la 20 de unități convenționale. Pe lângă aceasta, reclamantul poate cere vinovaților reparația prejudiciilor cauzate prin neexecutarea încheierii judecătorești de asigurare a acțiunii.”

Articolul 176 Modalitatea aplicării sechestrului pe bunuri

„(1) Aplicarea sechestrului pe bunurile organizației sau ale persoanei fizice cu statut de întreprinzător, în cazul asigurării acțiunii, se efectuează în următoarea ordine:

- a) în primul rând, pe bunurile care nu participă nemijlocit în producție: valori mobiliare, mijloace bănești (în monedă națională și în valută străină, inclusiv în numerar), autoturisme, obiecte de design din oficii și alte bunuri;
- b) în al doilea rând, pe produsele finite (mărfuri), precum și pe alte bunuri materiale care nu participă nemijlocit în procesul de producție și care nu sunt destinate utilizării nemijlocite în producție;
- c) în al treilea rând, pe bunurile imobiliare, precum și pe materia primă, materiale, mașini, unelte, utilaje, instalații, echipamente și alte mijloace fixe, destinate utilizării nemijlocite în producție;
- d) în al patrulea rând, pe bunurile predate unor alte persoane.

(2) **Sechestrarea bunurilor se efectuează în limita valorii revendicărilor din acțiune.**

(3) În dependență de măsura asiguratorie întreprinsă, judecătorul sau instanța înștiințează organul care înregistrează bunul sau dreptul asupra lui.”

Articolul 177
Cuprinsul și modul de soluționare a
cererii de asigurare a acțiunii

„(1) În cererea de asigurare a acțiunii se indică **motivele** și **circumstanțele** pentru care se solicită asigurarea acțiunii.

(2) Cererea de asigurare a acțiunii se soluționează de către judecătorul care examinează pricina în ziua depunerii, fără înștiințarea pârâtului și a celorlalți participanți la proces. Dacă cererea de asigurare a acțiunii este depusă concomitent cu cererea de chemare în judecată, aceasta se soluționează în ziua emiterii încheierii privind acceptarea cererii de chemare în judecată, fără înștiințarea pârâtului și a celorlalți participanți la proces.

(2¹) Dacă cererea de asigurare a acțiunii este formulată în timpul ședinței de judecată, aceasta se soluționează de către instanță în ședința respectivă, indiferent de absența unor participanți la proces.

(3) Judecătorul pronunță o **încheiere motivată** privind asigurarea sau neasigurarea acțiunii.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că prevederile contestate din Codul civil nu stabilesc temeiurile, circumstanțele și scopul ce determină asigurarea acțiunii prin instituirea administrării fiduciare, spre deosebire de prevederile Codului de procedură civilă privind asigurarea acțiunii.

12. De asemenea, autorul menționează că administrarea fiduciară permite blocarea întregului patrimoniu al persoanei juridice, indiferent de cota acționarului reclamant.

13. În consecință, autorul susține că o astfel de reglementare oferă instanței de judecată o marjă excesivă de interpretare, oferindu-i posibilitatea de a institui în mod arbitrar administrarea fiduciară asupra bunurilor persoanei juridice.

14. Autorul excepției de neconstituționalitate pretinde că prevederile contestate încalcă articolele 9 alin. (1) și (2), 20 alin. (1), 46 alin. (1), 54 alin.(4), 126 alin. (2) lit. b) și 127 alin. (1) și (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către avocatul Sorin Tighinean, în dosarul nr. 2rc-277/17, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul

articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

18. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

19. Curtea reține că obiectul excepției îl constituie dispozițiile articolului 88 alin. (1) teza întâi și alin. (2) din Codul civil.

20. Astfel, teza întâi a alin. (1) din articolul contestat acordă instanței de judecată dreptul de a pune, la cerere, bunurile persoanei juridice, a cărei dizolvare o examinează, sub administrare fiduciară. În același timp, alin. (2) din același articol prevede că, în cazul în care instanța de judecată nu dispune altfel, organele persoanei juridice nu pot emite decizii fără acordul prealabil al administratorului fiduciar, iar persoanele cu drept de reprezentare a persoanei juridice nu pot încheia acte juridice fără participarea acestuia.

21. În speță, Curtea observă că autorul excepției critică, în esență, că, spre deosebire de prevederile Codului de procedură civilă privind asigurarea acțiunii, prevederile contestate din Codul civil nu stabilesc temeiurile și limitele în care poate fi dispusă, de către instanța de judecată, administrarea fiduciară a persoanei juridice în cazul dizolvării.

22. Curtea menționează că prevederile articolului 88 din Codul civil, care reglementează **dreptul instanței** de a institui administrarea fiduciară, conțin elemente de natură procesuală, fapt care determină a fi **aplicate și coroborate** cu dispozițiile **Codului de procedură civilă** privind asigurarea acțiunii.

23. Curtea observă că Codul de procedură civilă reglementează întregul mecanism procedural în vederea aplicării măsurilor asigurătorii.

24. Astfel, potrivit articolului 174 alin. (1) din Codul de procedură civilă, **asigurarea se admite doar în cazul în care neaplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii ar face imposibilă executarea hotărârii judecătorești.**

25. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că măsurile provizorii, aplicate în fiecare caz separat examinat de instanța de judecată, **țin de substanța obiectului acțiunii.** Instanța urmează să dispună măsura provizorie, care menține starea de fapt pe durata examinării cauzei, **în circumstanțe în care în mod plauzibil se afirmă un risc al unei pagube ireparabile** (HCC nr. 31 din 1 octombrie 2013, §72).

26. În acest context, Curtea menționează că, de fapt, situația din speță nu vizează o chestiune de constituționalitate, ci de *aplicare și interpretare a legii*, fapt care excede competenței instanței constituționale, această atribuție revenind în exclusivitate instanțelor judecătorești.

27. Astfel, Curtea subliniază că o eventuală aplicare neconformă a dispozițiilor legale nu poate servi ca temei de neconstituționalitate.

28. Prin urmare, reieșind din cele menționate, Curtea nu poate reține critica de neconstituționalitate în raport cu articolele constituționale invocate, or, în speță, problema abordată derivă din interpretarea și aplicarea eronată a legii, și nu din neclaritatea acesteia.

29. Drept consecință, Curtea reține că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate pentru exercitarea controlului constituționalității și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a tezei „Instanța de judecată care examinează cererea privind dizolvarea persoanei juridice poate pune bunurile acesteia, la cerere, sub administrare fiduciară.” din alineatul (1) și a alineatului (2) din articolul 88 din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002, ridicată de avocatul Sorin Tighinean, în dosarul nr. 2rc-277/17, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.*

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Tudor PANȚÎRU

*Chișinău, 7 noiembrie 2017
DCC nr. 108
Dosarul nr. 136g/2017*